

“Vader van Europa”

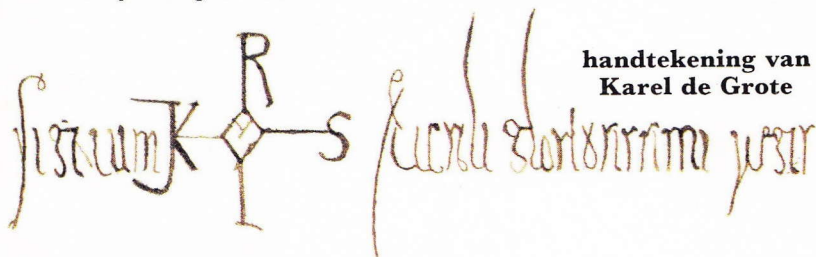
Toen Pippijn de Korte in 768 stierf, werd het Frankische rijk verdeeld onder zijn twee zonen, Karel en Karloman. Maar slechts drie jaar later overleed ook Karloman en werd Karel de enige koning der Franken. Dank zij Eginhard, die in zijn werk “Vita Caroli” een levensbeschrijving van Karel de Grote gaf, weten we over deze koning veel meer dan over alle andere vorsten die een belangrijke rol hebben gespeeld na het verval van het Westromeinse rijk.

Hoe roemrijk de regering van Karel de Grote ook was, toch mogen wij niet vergeten dat hij heel wat te danken heeft aan zijn twee voorgangers, Karel Martel en Pippijn de Korte. Zij waren er immers reeds in geslaagd de Frankische macht uit te breiden tot in Germanië en Italië; ze hadden ook de strijd aangeboden met de

vast, dat hij noch zijn opvolgers enig idee hadden van een algemeen recht, dat van kracht zou zijn in al hun staten.

Om hem bij de regering behulpzaam te zijn had Karel de Grote een aantal raadgevers en hoogwaardigheidsbekleders, onder welke de palatijnen de belangrijkste waren. Samen met de koning vormden zij wat men noemt het “paleis”. Dit paleis reisde rond en ging van domein naar domein. Slechts gedurende zijn laatste levensjaren verbleef Karel veel te Aken. Pas nadat hij er een paleis en een kerk liet bouwen groeide deze stad uit tot de hoofdplaats van het Karolingische rijk.

Om een regelmatig bestuur mogelijk te maken was het enorme rijk verdeeld in administratieve onderafdelingen, waarin de graaf alle macht bezat. Door de rondreizen-

muzelmannen, die een ernstige bedreiging voor de beschaving van het christelijke Europa vormden, en tevens waren ze bondgenoten geworden van de paus.

Karel de Grote wordt dikwijls als een belangrijk wetgever voorgesteld, maar dit is niet helemaal juist; de traditie heeft hem op dit gebied verdiensten toegeschreven waarop hij eigenlijk niet kan bogen. Feit is nochtans, dat hij door de nationale wetten te herzien en aan te vullen de toestand in het rijk stabiliseerde en door zijn “capitularia” een aantal particuliere gevallen oploste die zich bij de administratie van het rijk stelden. Het staat nochtans

de “missi dominici” en ook door de op geregelde tijdstippen gehouden bestuursvergaderingen (meivelden) kon de koning op de hoogte blijven en tevens controle uitoefenen op het beleid van deze graven. Maar ondanks die maatregelen waren deze laatsten nooit zeer gehoorzaam; ze beschikten immers in hun gebied over een bijna onbeperkte macht.

Karel de Grote was echter vóór alles soldaat. Zijn militaire expedities werden meestal met succes bekroond. Hij slaagde erin alle Germaanse en Romaanse volkeren van Europa, behalve dan Spanje en Scandinavië te verenigen. Friesland en vooral Saksen werden

Karel de Grote en Pippijn

na een langdurige en bloedige veldtocht onderworpen, waardoor de noordgrens van het rijk tot aan de Elbe werd verlegd. Ook Beieren werd aangehecht en om zich te verdedigen tegen de Avari, die uit Hongarije opdrongen, stichtte hij op de oevers van de Donau de “Oostmark”, waaruit later Oostenrijk ontstond. In Noord-Italië onderwierp Karel de Grote de Longobarden en liet zich te Pavia met de IJzeren Kroon uit Monza tot hun koning kronen. In zijn veldtochten tegen de Arabieren had hij echter minder geluk. Het Karolingische leger, aan-

gevoerd door de Bretoense graaf Roeland, leed een zware nederlaag in de pas van Roncevaux. Dit wapenfeit werd in de 11e eeuw bezongen in één van de meesterwerken van de Franse literatuur: het Chanson de Roland (Roelandslied). Niettemin slaagde hij erin rond Barcelona in Spanje een christelijke mark op te richten, die één van de vertrekpunten zou worden voor de latere reconquista. Door al die veroveringen was het rijk zo enorm geworden, dat Karel de Grote niet langer als een nationaal vorst kan worden beschouwd. Hij was een waar soeverein, die over een tiental volkeren regeerde en wiens rijk zich uitstreckte van de Ebro tot aan de Elbe en van Rome tot Denemarken. Sedert de val van het Westromeinse rijk had Europa nooit meer zulke machtontplooiing gekend. Daar Karel de Grote bovendien steeds voor het christendom had gestreden, werd hij in 800 door de paus te Rome tot keizer gekroond. Hij was echter geen Frankisch keizer, maar een christelijk en Romeins keizer, de opvolger van Constantijn de Grote. Uit de stichting van dit keizerrijk zal later de opvatting groeien van het Heilige Roomse Rijk der

Germaanse Natie, dat, in 962 ontstaan, pas door Napoleon in 1806 zal worden afgeschaft. Zijn keizerlijke waardigheid bezorgde Karel de Grote heel wat moeilijkheden met de keizer van Byzantium, die zich terecht als de enige keizer van het enige keizerrijk beschouwde. Ten slotte werd overeengekomen dat de keizer van Aken zou regeren over de Latijnse of westerse christenheid en zijn Byzantijnse collega over de oosterse of Griekse christenen. Van een absolute eenheid van het rijk, zoals ten tijde van het Romeinse Imperium, was dus niet langer sprake.

Het feit dat de Kerk Karel de Grote steunde, verleende hem een prestige dat door legende, kunst en letterkunde nog werd verhoogd. Reeds in 799 noemde zijn schoonzoon hem "Vader van Europa". Karels regering bracht ook een vernieuwing van het onderwijs, die men meestal de "Karolingische renaissance" noemt. Handel en nijverheid waren in het Karolingische rijk zo goed als onbestaande; grondbezit was de enige rijkdom en het grootste deel van de bevolking hield zich dan ook uitsluitend bezig met de bewerking van die gronden. Daarenboven

Karel de Grote is één van de belangrijkste figuren uit de geschiedenis. Vóór alles soldaat, wist hij het Frankische rijk een uitbreiding te geven, zoals dat sedert de val van het Westromeinse rijk nooit meer was gebeurd. Terecht wordt hij de "Vader van Europa" genoemd. Hij was ook een goed bestuurder die orde en veiligheid deed heersen, terwijl zijn schoolhervorming een lichtpunt bracht in de duistere middeleeuwen.

was rond het midden van de 7e eeuw de stadsbevolking, die volgens Romeinse normen was opgevoed, bijna helemaal verdwenen. Zelfs de geestelijkheid was ongetuurd; zij kenden alleen het Volkslatijn. Karel de Grote wilde in deze toestand verandering brengen; daarom richtte hij overal scholen op waar de kinderen leerden lezen en rekenen. Hij stichtte ook een paleisschool waar de kinderen van de palatijnen en de edelen werden onderwezen. De leermeesters haalde hij uit Spanje, Italië en vooral uit Engeland, waar in bepaalde kloosters de Latijnse cultuur was blijven bloeien.

één van de verblijfplaatsen van Karel de Grote

